

Sygn. akt II Ca 218/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie w postępowaniu uproszczonym sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko M. W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 29 stycznia 2014 roku, sygn. akt I C 664/13

- zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od pozwanego M. W. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 2.064, 51 (dwa tysiące sześćdziesiąt cztery 51/100) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lutego 2013 roku oraz kwotę 717 (siedemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
- oddala apelację w pozostałej części;
- zasądza od pozwanego M. W. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 380 (trzysta osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt II Ca 218/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w W. przeciwko M. W. o zapłatę oddalił powództwo.

W dniu 21 lipca 2008 r. M. W.zawarł z (...)we W.umowę o naukę na studiach I stopnia na Wydziale (...)w (...)we W.. Zgodnie z § 2 pkt 1 umowy studia w (...)we W.są płatne. Zgodnie z Deklaracją wyboru studenta na studia 1 stopnia M. W.wybrał studia w formie niestacjonarnej weekendowej dla kierunku zarządzanie w systemie opłaty czesnego 12 rat.

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Regulaminu Opłat na studiach I roku w systemie 12 rat miesięczna opłata za studia niestacjonarne weekendowe wynosiła 365 zł, natomiast łącznie 4.380 zł. Zgodnie z załącznikiem nr 2 do Regulaminu opłat harmonogram wnoszenia czesnego w systemie 12 rat obejmuje ostatni dzień każdego miesiąca od 30 września do 31 sierpnia. Student, który przerwał pobieranie nauki w trakcie semestru, gdyż poszedł na urlop dziekański, został

skierowany na powtarzanie semestru lub został skreślony z listy studentów zobowiązany jest do wniesienia opłat za cały okres pobierania nauki w wysokości wyliczonej na podstawie wzoru obejmującego ilość miesięcy od początku semestru do przerwy lub skreślenia studenta oraz czesne w wysokości 6 rat w systemie 12-ratalnym.

Zgodnie z § 8 pkt 1 Regulaminu opłat na studiach I stopnia (...)we W.student skreślony z listy studentów jest zobowiązany w ciągu 30 dni od kreślenia rozliczyć się z Uczelnią.

M. W. dokonał płatności czesnego w dniu 6 października 2008 r. w kwocie 365 zł, w dniu 6 listopada 2008 r. w kwocie 340 zł, w dniu 2 grudnia 2008 r. w kwocie 365 zł, w dniu 2 stycznia 2009 r. w kwocie 365 zł, w dniu 3 lutego 2009 r. w kwocie 365 zł, w dniu 5 marca 2009 r. w kwocie 365 zł., w dniu 31 marca 2009 r. w kwocie 365 zł oraz w dniu 6 maja w kwocie 365 zł. Łączna kwota wpłacona przez niego wyniosła 1.920,12 zł. Brakująca część opłaty wyniosła 1.484,88 zł.

Decyzja Dziekana Wydziału (...)we W.z dnia 18 września 2009 r. M. W.został skreślony z listy studentów kierunku zarządzanie z powodu niewniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów. Zaległości płatne na dzień 18 września 2009 r. wyniosły: z tytułu czesnego kwotę 1.484,00 zł oraz z tytułu odsetek kwotę 33,41 zł.

W dniu 28 września 2012 r. (...)we W.zawarła z (...) Spółka z o.o.w W.umowę sprzedaży wierzytelności, na podstawie której (...) Spółka z o.o.w W.przejął wszelkie niesporne i wymagalne wierzytelności pieniężne w stosunku do dłużników tytułem świadczonych usług edukacyjnych, w tym wierzytelność wynikającą z umowy zawartej z M. W..

Pismem z dnia 30 października 2012 r. M. W. został wezwany przez (...) Sp. z o.o. w W. do zapłaty kwoty 2.120,33 zł.

W odpowiedzi na pismo M. W. nie uznał długu i podniósł zarzut przedawnienia.

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powód domagał się zasądzenia kwoty 2.184,32 zł z tytułu braku zapłaty przez pozwanego należności wynikającej z umowy o świadczenie usług edukacyjnych zawartej z (...)we W., którą to wierzytelność nabył powód.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia, określając go jako termin dwuletni.

Zgodnie z art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku prawo o szkolnictwie wyższym, warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1, określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej.

Zgodnie z art. 750 kc do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Zgodnie z 751 pkt.2 kc z upływem lat dwóch przedawniają się roszczenia z tytułu utrzymania, pielęgnowania, wychowania lub nauki, jeżeli przysługują osobom trudniącym się zawodowo takimi czynnościami albo osobom utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczone.

Przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym nie regulują w sposób pełny umowy zawieranej pomiędzy uczelnią i studentem, podczas gdy kodeks cywilny w sposób jednoznaczny nakazuje do roszczeń z tytułu nauki stosować powołane wyżej przepisy, nawet wówczas kiedy roszczenia te przysługują podmiotom trudniącym się zawodowo i w sposób zorganizowany świadczeniem tych usług. Oznacza, że w przypadku takich nienazwanych umów należy stosować odpowiednio przepisy o zleceniu na podstawie art. 750 kc.

Przepis art. 751 pkt 2 kc posługuje się bardzo ogólnym pojęciem „roszczenia z tytułu nauki”, dlatego też nie ma przeszkód do jego stosowania w przypadku dochodzenia przez uczelnię wyższą (ewentualnie jego następcę prawnego) opłat czesnego za studia i usługi edukacyjne. Natomiast określenie zawodowego trudnienia się czynnościami w postaci utrzymania, pielęgnowania, wychowania lub nauki oraz utrzymywania zakładów przeznaczonych do świadczenia wskazanych wyżej usług oznaczają, że chodzi w tym przepisie o przedsiębiorcę w rozumieniu przepisu art. 431 kc

(tak np. K. Kopaczyńska-Pieczniak, komentarz do art. 751 Kodeksu cywilnego, Kidyba Andrzej (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, LEX, 2010).

Przepis art. 431 kc zawiera definicję przedsiębiorcy stworzoną na potrzeby prawa prywatnego i pojęcie przedsiębiorcy jest zdefiniowane przez ten przepis bardzo szeroko, szerzej niż pojęcie przedsiębiorcy funkcjonujące w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej. Szeroko na gruncie tego przepisu wykładane jest również pojęcie działalności gospodarczej. Za działalność gospodarczą uznaje się działalność, która ma zarobkowy charakter. Przy takim pojmowaniu działalności gospodarczej wyższą uczelnią niepaństwową świadczącą odpłatnie usługi edukacyjne można uznać za przedsiębiorcę w rozumieniu przepisu art. 431 kc.

Przepis art. 751 kc jest przepisem szczególnym wobec art. 118 k.c, dlatego też nie ma znaczenia dla jego biegu to, iż świadczenie, do którego zobowiązany był pozwany, jest świadczeniem okresowym.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż odpłatność pozwanego powstała w związku z podjęciem przez pozwanego studiów w (...)we W. na podstawie umowy zawartej w dniu 21 lipca 2008 r., ustalającej płatność czesnego w systemie 12 rat. M. W. ostatniej płatności czesnego dokonał w dniu 6 maja 2009 za miesiąc kwiecień 2009 r. Decyzją Dziekana Wydziału (...)we W. z dnia 18 września 2009 r. M. W. został skreślony z listy studentów kierunku zarządzanie z powodu niewniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów. Zaległości w opłacie do czasu skreślenia z listy studentów z tytułu czesnego kwotę wyniosły kwotę 1.460,00 zł powiększone o zaległość we wcześniejszej opłacie w kwocie 24 zł. Zgodnie z załącznikiem nr 2 do Regulaminu opłat harmonogram wnoszenia czesnego w systemie 12 rat obejmuje ostatni dzień każdego miesiąca od 30 września do 31 sierpnia.

Zarzut podniesiony przez pozwanego był zatem uzasadniony, ponieważ w oparciu o powyżej przytoczone przepisy roszczenie powoda przedawniło się w okresie od 30 kwietnia do 30 czerwca 2011 r., natomiast pozew został złożony w dniu 28 lutego 2013 r., a zatem w dniu jego wniesienia roszczenie było już przedawnione.

Mając powyższe rozważania na uwadze Sąd oddalił powództwo jako przedawnione.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zarzucając mu:

1. obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 750 kc poprzez jego błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu, że umowa o świadczenie usług edukacyjnych przez uczelnię wyższą stanowi umowę nienazwaną, przez co do tego stosunku prawnego należy stosować przepisy o zleceniu, podczas gdy w ramach reżimu szkolnictwa wyższego wykształcił się nowy typ umowy nazwanej i do stosunku prawnego pomiędzy uczelnią wyższą, a studentem stosuje się przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 2005r. nie zaś przepisy o zleceniu;

2. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. przepisu art. 751 pkt 2 kc w zw. z § 10. załącznika do rozporządzenia Prezesa RM z 20.06.2002r. w sprawie zasad techniki prawodawczej, poprzez ich błędną, rozszerzającą wykładnię wyrażającą się w:

a) zakwalifikowaniu roszczeń Powoda, jako roszczeń z tytułu nauki, podczas gdy są to roszczenia z tytułu kształcenia studentów, o których stanowi ustawa Prawo o szkolnictwie, natomiast dyrektywy wykładni językowej i zasady techniki prawodawczej nakazują przyjmować, iż „do oznaczenia jednakowych pojęć używa się jednakowych określeń, a różnych pojęć nie oznacza się tymi samymi określeniami”, przez co Sąd dokonał wykładni rozszerzającej przepisu art. 751 pkt 2 kc (art. 751 kc zawiera normy szczególne wobec art. 118 kc);

b) stwierdzeniu, że czynności „zawodowego trudnienia się” i „utrzymywania zakładów przeznaczonych na cele” związane z nauką nie stanowi działalności gospodarczej, podczas gdy zarówno trudnienie się zawodowo w/w czynnościami, jak i utrzymywanie zakładów na ten cel przeznaczonych - oznacza w rzeczywistości prowadzenie działalności gospodarczej, natomiast kształcenie studentów przez uczelnie wyższe w ramach reżimu prawnego szkolnictwa wyższego nie stanowi działalności gospodarczej in genere,

3. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 106 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 27.07.2005r. w zw. z art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, poprzez ich niezastosowanie, a następnie przyjęcie, iż definicja działalności gospodarczej jest na tyle wąska, że nie obejmuje innych gałęzi prawa i ogranicza się wyłącznie do spraw normowanych ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, przez co w sposób wąski należy wyklądać przepis art. 106 uPsw, podczas gdy do ustalonego w sprawie stanu faktycznego należy stosować przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 2005r., a ustawa o swobodzie działalności gospodarczej i zawarta w niej definicja działalności gospodarczej ma charakter generalny i uniwersalny dla całego systemu prawa prywatnego i publicznego;

4. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 118. kc poprzez jego błędną wykładnię polegającą na wadliwym przyjęciu, że roszczenie uczelni wyższej o zapłatę czesnego stanowi roszczenie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, podczas gdy:

a/ uczelnia wyższa może prowadzić działalność gospodarczą, ale jedynie w formie organizacyjnie i finansowo wydzielonej od działalności podstawowej, tj. kształcenia studentów (art. 7 w zw. z art. 13 uPsw);

b/ prowadzenie przez uczelnie wyższe działalności dydaktycznej, naukowej, badawczej nigdy nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (art. 106 uPsw), która to ustawa jest naczelnym aktem w zakresie działalności gospodarczej w systemie prawa prywatnego i publicznego i jej celem jest harmonizacja przepisów o działalności gospodarczej m.in. z kodeksem cywilnym;

c/ lektura uzasadnienia ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i prac legislacyjnych przekonuje, iż intencją ustawodawcy było utrzymanie, iż prowadzenie przez uczelnie działalności dydaktycznej nie stanowi działalności gospodarczej;

d/ działalność edukacyjna uczelni wyższych, w tym niepaństwowych, stanowi wykonywanie zadań publicznych, przez co nie stanowi działalności gospodarczej, pomimo że może mieć charakter odpłatny;

e/ ustawodawca wyraźnie zastrzegł w art. 99 ust. 4. uPsw, że opłaty za świadczone usługi edukacyjne nie mogą przekraczać kosztów ponoszonych w zakresie niezbędnym do uruchomienia i prowadzenia w danej uczelni, odpowiednio studiów

f) działalność gospodarcza, o której mowa w art. 118 kc, to ta, o której mowa w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej,

5. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 118 kc poprzez jego błędną wykładnię wskutek przyjęcia, iż świadczenie studenta, polegające na obowiązku uiszczenia opłaty za świadczenia edukacyjne stanowi świadczenie o charakterze okresowym, podczas gdy:

a/ uiszczanie opłaty za studia stanowi świadczenie jednorazowe (sukcesywne) ewentualnie podzielone na raty,

b/ opłaty za studia zaliczane są zawsze na część jednego świadczenia, tj. kształcenia w ramach określonego kierunku studiów, zmierzającego do uzyskania kwalifikacji I. lub II. stopnia i uzyskania dyplomu, a więc świadczenia jednego, choć złożonego i podzielonego na etapy (semestr, rok);

c/ opłaty za studia nie posiadają jurydycznej samodzielności, a są częścią jednego, większego świadczenia w zamian za świadczenie uczelni;

d/ czynnik czasu zaś służy nie określeniu rozmiaru świadczenia, lecz służy jedynie do oznaczenia sposobu wykonania świadczenia i ustalenia prawidłowości jego spełnienia;

Wskazując na powyższe wnosił o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz Powoda kwoty 2184.32 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i zasądzenie od pozwanego na rzecz Powoda zwrotu kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych;

- zasądzenie od pozwanego na rzecz Powoda zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej określonej w § 13. ust. 1. pkt 1. rozporządzenia MS z dnia 28.09.2002r. z uwagi na duży nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja częściowo jest uzasadniona.

Oddalenie powództwa oparte było na założeniu, że dochodzone pozwem roszczenie uległo w całości przedawnieniu.

Pogląd ten jest wadliwy. Nietrafnie Sąd Rejonowy przyjął, że kształcenie studenta odbywa się na podstawie umowy, której treść jest ukształtowana treścią art. 750 kc. Nie ma również racji Sąd wskazując, że w realiach rozpoznawanej sprawy należy uczelnię traktować jako przedsiębiorcę w rozumieniu art. 43¹ kc.

W konsekwencji brak było podstaw, ażeby uznać, iż termin przedawnienia zgłoszonego w pozwie roszczenia wynosił 2 lata.

Zgodzić się należało z autorem apelacji, że o charakterze umowy decyduje nie jego nazwa, lecz treść, z której wypływają wzajemne obowiązki stron oraz uprawnienia.

Z akt sprawy wynika, iż pozwany był studentem uczelni będącej poprzednikiem prawnym powoda. Przewidywała to umowa oraz akty wewnętrzne obowiązujące w uczelni, a które złożone zostały do akt sprawy. Zagwarantowanie pozwanemu uzyskania kwalifikacji I lub II stopnia odpowiedniego tytułu wskazuje, że umowa zawierana z absolwentem szkoły średniej była umową o świadczenie usług edukacyjnych, o których mowa w przepisach szczególnych tj. ustawie z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. poz. 572 z 2012 r. – tekst jednolity z późn. zmian.). Ustawa ta w całości definiuje stosunek obligatoryjny łączący uczelnię i studenta. Z tych względów brak jest podstaw do poszukiwania charakterystyki takiego stosunku prawnego w przepisach kodeksu cywilnego, w tym także w treści art. 750 kc.

Ma również rację skarżący, iż prowadzenie przez uczelnię działalności dydaktycznej nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 220 z 2010r., poz. 1447 z późn. zmian.). Szkolnictwo wyższe służy bowiem realizacji zadań publicznych w zakresie edukacji. Wykonywanie zaś zadań publicznych nie stanowi działalności gospodarczej. Pogląd taki jest również prezentowany w nauce prawa (por. A.Szymańska, Sanetra W. (red.), WKP, 2013.

Reasumując nie istnieją żadne przekonywujące argumenty przemawiające za uwzględnieniem zarzutu przedawnienia.

Treść pism pozwanego złożonych do akt sprawy wskazuje, że jego autor wyłącznie na tym zarzucie opierał się, nie kwestionując łączącego go z uczelnią węzła prawnego oraz faktu zalegania w opłatach za kształcenie.

Powyższe w zestawieniu z dokumentami złożonymi przez powoda muszą prowadzić do wniosku, że powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie. Dotyczy to należności głównej, która nie uległa przedawnieniu (art. 118 zd. I kc) oraz skapitalizowanych odsetek ustawowych od tej kwoty za okres 3 lat poprzedzających wytoczenie powództwa. Domaganie się odsetek za wcześniejszy okres jest nieuprawnione (art. 482 § 1 kc). W tym zakresie bowiem zarzut przedawnienia odniósł skutek.

Z tych przyczyn i na podstawie art. 386 § 1 kpc należało orzec jak w sentencji, oddalając apelację jako nieuzasadnioną w pozostałej części.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc biorąc pod uwagę fakt, iż powództwo i apelacja zostały uwzględnione częściowo.

Na oryginale właściwy podpis